

היבטים לשוניים צו פג

דקדוקי קריאה והדרכה לקורא בפרשת צו ובהפטרות שבת הגדול ובראשון של שמיני

ו ב מוֹקֵדָה: אין מפיק בה"א. תוֹקֵד בּוֹ: הטעם נסוג לת"ו	
ו ג וּמִכְנָסִי-בֶדֶד: העמדה קלה במ"ם	
ו ה תוֹקֵד-בּוֹ: העמדה קלה בת"ו	
ו ח וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ: בשאר מקומות וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ	
ו יא יֹאכְלֶנָה: הכ"ף בשווא נע ולא בחטף כפי שמופיע בחלק מהספרים	
ו יב עליית שני בשחרית שבת	
ו יד עַל-מַחֲבֹת: החי"ת בחטף ולא בשווא נח. בְּשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבִיאָנָה: טעם טפחא	
בתיבת תַּעֲשֶׂה, המפסיק בטעות בתיבת מִרְבֶּכֶת משבש את משמעות הפסוק	
ו טו תִּקְטֹר: הת"ו בקמץ קטן	
ו יט הִמְחִטָּא יֹאכְלֶנָה: געיה בה"א והמ"ם אחריה בשווא נע, אין לקרא חטף פתח במ"ם ובכ"ף	
בהתאמה, אלא שווא נע וכן הוא בהמשך ז ג הַמִּכְסֶּה ועוד	
ו כ יֵזֶה מִדְמָה עַל-הַבָּגָד אֲשֶׁר יֵזֶה: בשתי הפעמים היר"ד בחירק והקורא בפתח משנה משמעות	
ז ח אֶת-עֵלֶת אִישׁ: טעם נסוג אחור לעי"ן	
ז ט תִּאָּפֶה: העמדה קלה בת"ו להדגשת הצירי שלא יישמע משקל פעיל. ומטעם זה להיזהר לא להבליע את הקמץ באל"ף	
ז יא עליית שלישי	
ז יח לֹא יַחֲשֹׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה: יש להחיש את קריאת תיבת לוֹ להסמיכה לתיבה שלפניה	
שיישמע: לֹא יַחֲשֹׁב לוֹ, פְּגוּל יִהְיֶה ולא: לֹא יַחֲשֹׁב, לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה	
ז כג שׁוֹר וְכֶשֶׁב וְעֹז: וא"ו בקמץ רק לפני התיבה השלישית ולא בתיבה השנייה	
ז לו מִשְׁחָו: המ"ם בקמץ קטן	
ח א עליית רביעי	
ח ז וַיֵּאָפֶד: האל"ף בשווא נח ויש לעצור מעט בקריאת המילה הבאה	
ח יד עליית חמישי	
ח כב עליית ששי	
ח ל עליית שביעי	
ח לג מפטיר	
מִלֵּאת: האלף אינה נקראת, כאילו כתוב 'מִלֵּת'	
הפטרות שבת הגדול ¹ מלאכי ג ד-כד:	

¹ מנהג אשכנז מערב להפטיר בפרשת השבוע עולותיכם ספו.

ה בַּמִּכְשָׁפִים וּבַמְנַאֲפִים: תיבה ראשונה, געיה בב"ת ועם זאת המ"ם בשווא נח² תיבה שנייה, אין געיה בב"ת והמ"ם בשווא נח

ח קִבְּעֵנוּדָּ: געיה בב"ת, עיי"ן בחטף פתח. יש לקרא בהעמדה קלה בב"ת למנוע הבלעת העיי"ן
יא בְּאֶכְל: במלרע

יג חִזְקוּ: געיה בחי"ת בקמץ רחב והזי"ן בשווא נע
יז וְהָיוּ לִי: טעם נסוג אחור לה"א

יח צִדִּיק לְרִשָּׁע: הלמ"ד בשוא, לא בקמץ
יז כג אֱלֹהִים: ואין לקרא כאן אליהו!

ראשון של שמיני:

ט ד נִרְאָה: האל"ף בקמץ

ט ו וִירָא: הוא"ו בשווא נע ולא בפתח

ט ז שני במנחת שבת

ט יא שלישי במנחת שבת

ט טו וַיִּחַטְּאֵהוּ: הטי"ת בשוא נע בגלל הדגש. לא ויחטאו

זרע שמשון. יְצוּ אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת בְּנָיו. במדרש (ויקרא רבה ו א) איתא דבמעשה העגל גרם אהרן שנאה מהקב"ה לכלל ישראל, כי עשה מום בקרבנות שרצו להקריב לפני העגל, והיה אומר להם ראו שאין בו ממש, ובכך גרם שהם יהיו מזידים, ואם לא היה מתרה בהם שאין בו ממש, היה אפשר לדון אותם כשוגגים, הדא הוא דכתיב וַיִּבְאֶהְרֹן הַתֹּאנֵף ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא כילוי בנים, ע"כ. הרי שמפסוק זה לומדים שהקב"ה גזר עונש על אהרן שבניו ימותו וקשה דמנין לחז"ל שהעונש הוא על בני אהרן ולא על אהרן בעצמו, הלא אף בישראל נאמר: כִּי אָמַר ה' לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם (דברים ט, כה), ושם היה הכוונה שרצה הקב"ה להרוג את האבות ואת הבנים, וא"כ, מנין שבענין השמדת אהרן, הכוונה היתה רק על כילוי בנים. וי"ל דהנה משה רבינו נענש במה שאמר שְׁלַח נָא בְיָד תְּשַׁלַּח (שמות ד, יג), וניטל ממנו הכהונה. אמנם איתא בזבחים (קב.), דמשה רבינו שימש בכהונה כל ימי חייו. ועל כרחק דצ"ל דהעונש היה שניטל הכהונה מבניו, אך משה עצמו, כיון שעלה שוב לא ירד, כי מעלין בקודש ולא מורידין, והוא המשיך לשמש כל ימיו בכהונה. ולפי"ז י"ל דגם אצל אהרן כן הוא, ולכך הבינו חז"ל לדרוש שבודאי מה שכתוב שהקב"ה רצה להשמידו, הכוונה על כילוי בנים ולא עליו, דהוא עצמו כיון שעלה שוב לא ירד, ולא יפסיד את תקופת כהונתו.

ר' חיים קופל נר"ו. (1) בפרשתנו נכתב: "יְצוּ אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֵלָה". אומר רש"י, על אתר: אין צו אלא לשון זרוז. אמר ר"ש, ביותר, צריך הכתוב לזוז במקום עיש בו חסרון כיס. בדרך כלל הכהן אוכל מבשר הבהמה המוקרבת, ואילו אצלנו

² ר"מ ברויאר בסוף התנ"ך מוסד הרב קוק עמ' תד אמצע פסקה ראשונה: "אם התבה מוטעמת בטעם מפסיק, הרי הגעיה היא ע"פ רוב כבדה סדירה והשוא שלאחריה הוא שוא נח. אולם אם התבה מוטעמת במשרת הרי טיב הגעיה אינו ברור ברוב כתבי היד העתיקים. אך בנוסח הכתר אפשר להבחין: אם הגעיה סמוכה לחטף פתח הרי זו געית ה"א והשוא שלאחריה הוא נע; ואם הגעיה סמוכה לשוא פשוט הרי זו געיה כבדה סדירה והשוא שלאחריה הוא נח". כללים אלה אינם מוחלטים לגמרי, אבל בנוסח הנביאים שרובם ככולם נשתמרו בכא"צ יש לנו הכרעה. כאן בַּמִּכְשָׁפִים בטעם פשטא מפסיק ולכן השוא נח.

בקורבן עולה, כל הבשר נשרף באש והכהן אינו מקבל מאומה, לכן צריך לזרוז שיהיה מהיר וזהיר בעבודה)

2) יש להבין, הרי רש"י בדרך כלל רק מפרש את הפסוק לפי פשוטו של מקרא³, ואילו כאן, הוא חורג מדרכו ומפרש את הפסוקים "כהטפת מוסר" לכהנים, שלא יסמו מדרך העבודה, למרות שאין להם חלק בבשר הקורבן.

3) נראה, שולרש"י היה קשה מבנה הפסוק: בדרך כלל, כשכתוב לשון "צו", בא אחריו פרטי הציווי, מה יש לבצע. כגון:

"צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב (במדבר ה, ב)", ואילו אצלנו נאמר רק: "זאת תורת העלה", והרי פריי קרבן העולה כבר נאמרו בפרשת ויקרא, אז איזו אמירה חדשה יש כאן?

4) לכן מפרש רש"י "אין צו אלא לשון זרוז": תוכן "הצו" כאן, אינו מה שנאמר אחריו, אלא בו עצמו כלומר: זרוז את הכהנים בקיום מצוה זאת, משום שיש בה חסרון כיס, הכהנים אינם מקבלים בשר מהקורבן (אלא עור בלבד)⁴.

5) אבל עדיין צריך להבין, האם הכהן במעמדו, כמשרת בקודש בבית המקדש, חשוד שבגלל שיקול חומרי, אישי, לא יקפיד על עבודתו במקדש, ולכן צריך לזרוז על כך?

6) יש לתת אפוא הסבר אחר למונח "חסרון כיס". אין הכוונה חסרון כיס, אישי, לכהן, אלא הכוונה על כלל קורבן העולה שמוקטר ומתפלה כולו על המזבח ואין איש אוכל את בשרו. יכול הכהן לחשוב: כל כך הרבה טרחה: אדם טורח קונה בהמה, מביאה לירושלים, שוחטים אותה ומעלים אותה על המזבח ואין איש נהנה ממנה כלל, לא חבל? מה תועלת בכך? לכן צריך זרוז בנושא, ועלינו להאמין שיש מטרה לעניין, גם אם אין אנו מבינים אותה. כך "שחסרון כיס" כאן, אין הכוונה באופן אישי לכהן, אלא במונח הרחב, לכלל ישראל.

7) שמעתי גם הסבר חסידי על הביטוי "חסרון כיס". כידוע קורבן עולה מכפר על מחשבות הלב, והנה על כל החושים של האדם: ראייה, שמיעה, טעם, ריח ומישוש יש לאדם שליטה באמצעות "כיס" (כיסוי, מכסה)⁵ והוא יכול לכסות את החוש, וממילא הוא לא יושפע ממנו. כגון: ראייה-עין; ע"י עפעפים, שמיעה-אוזן; באמצעות תנועת האוזן. ריח-אף; באמצעות סתימת הנחיריים, טעם-פה; סגירת הפה. מישוש-יד יכול להימנע. אבל יש דבר שאינו לאדם שליטה עליו והוא: מחשבות, או הרהורי עבירה שבלבו. הייתי אומר שלא יחויב בקורבן מאחר שאין לו שליטה על מחשבותיו. לכן התורה נדרשת לזרוז אותו, להביא קורבן ולתכפר. "וחסרון כיס" מכון על המקריב שאין לו "כיס" – מכסה, על מחשבות אלה (מתוך שיחה של הרב בנימין בארי שליט"א).

הרב גור אריה צור נר"ו. מוקדה לא מפיק ה"א

יש ליתן טעם מדוע נכתב מוקדה ללא מפיק באות ה"א.

לפשוטו של מקרא, פירש האבן עזרא: ה"א מוקדה נוסף. ועוד הוסיף: או מוקד ומוקדה הם שני שמות⁶. כלומר לפירושו הראשון אין צריך כלל לבוא כאן מפיק בה"א, כי האות ה"א נוספת היא ולא מראה על שייכות. וכן לפירושו השני, מוקד

³ א"ה. לא מדויק. מקובל לבדוק מה היה קשה לרש"י, אבל רש"י לא נצמד לפשט דווקא.

⁴ א"ה. לא הבנתי איך נתייבבה הקושיא. ובכלל עצם זה שמקבלים את העור מראה שאינם יוצאים בידיים ריקות.

⁵ א"ה. כאן הוא מפרש על דרך זליגה בין השורש כ.ס.ה (או כ.ס.י/ו) ושורש כיס, לא ברור אם זליגה זו קיימת. גם לצורך העניין אין כל צורך בזליגה זו. כללית דרשה הנאמרת לשעתה בפני קהל, הרבה פעמים אינה עומדת בפני בקורת בעיקר כשהדורש אינו בקי דיו בעניין.

⁶ א"ה. יש מלים במקרא בשתי צורות, המלה עצמה או המלה בתוספת ה"א. למשל משען ומשענה (ישעיהו ג, א).

נקרא גם מוקדה, ולכן האות ה"א במוקדה אינה מראה על שייכות. וגם מטעם זה אין צריך כלל לבוא כאן מפיק בה"א.

ולעומקו של מקרא ידרש לא מפיק ה"א כעין מה שפירש רש"י על הפסוק (במדבר לב, מב' סוף מסות) וְנָבַח הַלֵּךְ וַיִּלְכְּדוּ אֶת-קִנְיָת וְאֶת-בְּנֵי יִקְרָא לָהּ נָבַח בְּשִׁמּוֹ: לָהּ אינו מפיק ה"א. וראיתי ביסודו של רבי משה הדרשן, לפי שלא נתקיים לה שם זה לפיכך הוא רפה. שמשמע מדרשו כמו לא.

ודעת הרמב"ן שמכל מקום חסרון המפיק יורה על חיסרון.

וכן יבואר בלעומקו של מקרא לקמן על הפסוק וְשָׁעֲרָה לֹא-הָפִיץ לָבָן (ויקרא יג, ד') וְשָׁעֲרָה לא מפיק ה"ה, שלא התקיימה בה הטומאה ככתוב (שם פסוק ו') וְשָׁחֲרוּ חִפְזָן.⁷

כמו כן כאן בעניינינו, נאמר על מוקדה וידרוש לא מפיק ה"ה, כבמדרש תנחומא, שלא תתקיים הגאווה אצל הגאים. שנאמר העולה היא העולה על מוקדה. שגאוות האדם ככל שעולה, קרובה היא להישרף. שנאמר על מוקדה.

וכן במדרש רבה, דרשו הוּא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה שבזכות הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה לא היה קיום לשנאה שבין ישראל לאביהם שבשמים, ותחת השנאה באה האהבה שנאמר:

שְׂנֵאָה תַּעֲוֹר מְדִינִים וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶּה אֶהְבָּה (משלי י, יב').

וזה לשון המדרש: צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העֵלָה, זה שאמר הכתוב: שְׂנֵאָה תַּעֲוֹר מְדִינִים וגו', שְׂנֵאָה שְׂנֵתְנוּ יִשְׂרָאֵל בְּיָנִיהֶם לְבִין אֲבִיהֶם שְׂבִשְׂמִים היא עוֹרְרָה לָהּ דִּינֵי דִּינֵי, דָּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן קָרֹב לַתִּשְׁעָה מֵאוֹת שָׁנָה הִיָּתָה הַשְׂנָאָה כְּבוֹשָׁה בִּין יִשְׂרָאֵל לְבִין אֲבִיהֶם שְׂבִשְׂמִים, מִיּוֹם שֶׁיִּצְאֻ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד שָׁנָה שְׂנֵתְעוֹרְרָה עֲלֵיהֶם בִּימֵי יְחִזְקִאל, הִדָּא הוּא דְכָתִיב (יחזקאל כ, ז): וְאָמַר אֱלֹהִים אִישׁ שְׁקוּצֵי וגו', וְהֵם לֹא עָשׂוּ כֵן, אֶלָּא (פס' כ, ח): וַיִּמְרוּ בִּי וְלֹא אָבִוּ וגו', וְעָשִׂיתִי עִמָּהֶם בְּעֶבֶר שְׁמִי הַגָּדוֹל שְׁלֹא יִתְחַלֵּל, שְׂנֵאָמַר (פס' ט): וְאַעֲשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי וגו'. (משלי י, יב): וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶּה אֶהְבָּה, שְׂאוּהָב הַמָּקוֹם אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׂנֵאָמַר (מלאכי א, ב): אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'.

ולעומקו של מקרא, בביאור מדרש זה יש לומר שבזכות מוקדה (ללא מפיק) נחסרה השנאה הבווערת כיקוד, ובמקומה באה האהבה הבווערת כאש שלא תכבה עולמית. ומה לא נתקיים – שלא נתקיים בהם השנאה הכבושה שהיתה 900 שנה, ואדרבה – נהפכה לאהבה, שנאמר וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶּה אֶהְבָּה, שְׂאוּהָב הַמָּקוֹם אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׂנֵאָמַר אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'.

הרב יהושע גריינימן נר"ו. כל הלילה עד הבקר. דעת רש"י ריש ברכות דהא דתנן התם הקטר חלבים ואברים וכי לא בא לומר דצריך שיקטיר עד חצות אלא רק בא לומר דזה כשר כל הלילה, וכבר תמהו רבים אם כן מאי שייטיה כאן.

כמדומה, שלא הכול זוכרים את דברי המשנה ופירוש רש"י. אציע כאן את המשנה (בנוסח התלמוד).

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ב עמוד א

מאימתי קורין את שמע בערבין? – משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: עד חצות. רבן גמליאל אומר: עד שיעלה עמוד השחר. מעשה ובאו בניו מבית המשתה, אמרו לו: לא קרינו את שמע. – אמר להם: אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות. ולא זו בלבד אמרו, אלא כל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר; הקטר חלבים ואברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר, וכל הנאכלים

⁷ גם שם מתפרש שתי צורות מקבילות שָׁעַר, שְׁעָרָה.

⁸ יתכן שנכון יותר לנקד נַחְמָן, כי מקורו בשם המקראי נַחְמָנִי (עזרא [נחמיה ג, ט]). ובכלל בתלמוד הוא נקרא ר' שמואל בר נַחְמָנִי.

ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר, אם כן, למה אמרו חכמים עד חצות? כדי להרחיק אדם מן העבירה.

הנוגע לענינו. לדעת חכמים זמן קריאת שמע של ערבית עד חצות, ולר"ג עד עלות השחר. בני ר"ג לא הספיקו לקרוא לפני חצות ושאלו את אביהם, אם לדעת חכמים עדיין יכולים (וממילא חייבים) לקרוא עדיין שמע. הוא ענה להם שחייבים ונתן דוגמאות נוספות למצוות הכשרות כל הלילה וחכמים הגבילו לחצות. אחת מהן היא הקטר חלבים ואברים שלא הספיקו להקטיר בעוד יום, שכשרים של הלילה. רש"י והקטר חלצים לקטני הכא לא אמרו זו חכמים עד חצות כלל, ולא נקט להו הכא אלא להודיע שכל דבר הנוהג כלילה – כשר כל הלילה, והכי נמי תנן צפרק שני למגילה (משנה ו) כל הלילה כשר לקלירת העומר ולהקטר חלצים ואברים.

על זה מקשה הרב יהושע למה מזכיר ר"ג דוגמה זו כאן.

ברם הפרי מגדים בראש יוסף כתב וז"ל אי לאו דמיסתפינא הייתי אומר לכיון מה שכתב רש"י וכי כוונתו דבאכילה עשו סייג ולא בהקטרה, דכיון דמקרא מפורש בצו כל הלילה עד הבוקר אין בכח ביד חז"ל לעשות סייג בדבר שמפורש היתרו. משא"כ באכילה וכי, כעין שכתב הט"ז ביו"ד סי' קט"ז ובהלכות פסח, ע"כ.

והנה דברי הט"ז כבר נמצאו בראשונים הנדמ"ח וז"ל תוסי' רבנו פרץ פסחים כ"ג בתוך הדברים אי אמרת בשלמא וכי, אבל השתא דדרשינן לכם שלכם יהא אם כן שרייה קרא בהנאה בהדיא, אם כן אפילו לכתחילה דהיכי אסרי רבנן מה שהתיר הכתוב בפירוש, וכן כתב בתוסי' הרא"ש סנהדרין הובא בתוסי' רעק"א פרק ב' דסנהדרין, והנה דעת רש"י תמורה י"ד בש"מ אות מ"א דבעינן העלאה מבעוד יום וכן דעת ריטב"א שבת כי וכן כתב מהר"ם חלאווה ריש פסחים ועוד, אם כן בלאו הכי ליכא למיגזר שכן הוא עיקר מצותו ודוחה שבת, ורש"י מנחות ע"ב כתב כל הלילה כשר דהיינו לאהדורי פוקעין והדברים ארוכים ואכ"מ.

א"ה. יסוד זה של הט"ז ידוע. זה יכול רק לתרץ למה הקטר כשר כל הלילה, אבל לא למה ר"ג נותן דוגמה זו שחכמים לא אמרו בה עד חצות.

ו יג זרע שמשון זה קרבן אחרון.... ביום המשיח אתו. במדרש (ילקוט תפא) אמר רב אידי, מתאווה היה דוד לקרבן נשיאים וצריך להבין מדוע מכל הקרבנות שהקריבו בני ישראל, התאווה דוד דוקא לקרבן הנשיאים. ויש לפרש עפ"י מה שידוע שאם דוד המלך היה זוכה לבנות את בית המקדש, לא היה נחרב לעולם, וכדאי' בגמרא (סוטה ט). משה ודוד לא שלטו שונאיהם במעשי ידיהם. וא"כ אם היה בונה את בית המקדש, זה היה הבית האחרון, ובודאי היו צריכים בחינוכו להקריב את קרבן הנשיא המיוחד שהוזכר בנבואת יחזקאל (פרקים מ"ה מ"ו) שיוקרב בחנוכת בית המקדש האחרון שיתקיים לעולמים ולא יחרב כלל. וזה מה שאמרו חז"ל שהתאווה דוד המלך כשהכין את ביהמ"ק לקרבן נשיאים, והכוונה להקריב את הקרבן המיוחד של הנשיא שיקריבו לעתיד לבוא, שהיה חפץ שיזכה הוא לבנות את בית המקדש, וממילא לא יבטל ולא יחרב לעולם, ולכך יצטרך הוא להקריב בחנוכתו את קרבן הנשיא, שהרי דוד היה המלך והנשיא. וזו היתה תאותו שיתקיים בית המקדש לעולם ולא יחרב.

ז יח הרב יהודה גנוט נר"ו. לא יחשב לו פגול יחיה ת"א לא יתחשב ליה מרחק יהי. כי האב"ע "פיגול – כדברי המתרגם ארמית, וכן ומרץ פגלים בליהם (ישעיהו סה, ד), ויש שואלים, אחר שעלה ריח ניחוח איך לא יחשב, והטעם על המחשבה, כי משפט השלמים להיותם קדש, והפגול אינו קדש" עיי"ש. ואודה ולא אבוש כי לא הבנתי כלל בדבריו כלום ומה מצא בתרגום ארמית [ואולי ר"ל שאין פיגול שם של "פסול" אלא מציאות של ריחוק ועל כך שואל איך יהיה מרחק וכי]. ע"כ.

א"ה. נחזי אנן. הביטוי מרחק בתרגום בא כמה פעמים לתרגם תועבה.

1. דברים פרק ז פסוק כה: דלמא תתקיל ביה ארי מרחק קדם ה' אלהך הוא:

2. דברים יז א: לא תבוס קדם ה' אלהך תור ואמר דיהי ביה מומא ... ארי מרחק קדם ה' אלהך הוא:
 3. דברים פרק יח פסוק יב: ארי מרחק קדם ה' כל עבד אלן
 4. דברים כב ה: לא יהי תקון זין דגבר על אפא ... ארי מרחק קדם ה' אלהך כל עבד אלן:
 5. דברים כג יט: לא תעיל אגר וניתא וחלפן כלבא ... ארי מרחק קדם ה' אלהך אף תרויהון:
 6. דברים פרק כה פסוק טז: ארי מרחק קדם ה' אלהך כל עבד אלן כל עבד שקר:
 7. דברים פרק כז פסוק טו: ליט גברא דיעבד צילם ומתבא מרחק קדם ה'
- ראב"ע מפנה לתרגום כדי לפרש שפיגול משמעו תועבה. פגלים בספר ישעי' מתורגם בת"י פיגולים כמו בעברי, ומשמעו ברור. בהמשך שואל ראב"ע איך יכול להיות שאם השלמים כבר עלה לריח ניחות, איך הוא נפגל. ועל זה מפרש שמדובר כאן במחשבת פיגול. כנראה אינו מפרש כרש"י שמחשבת פיגול באחת מארבע העבודות (שחיטה קבלת הדם הולכתו וזריקתו) פוסלת את הקרבן. אלא המחשבה הפסולה בזמן האכילה היא עצמה פיגול – תועבה. ולדעת שניהם אכילת מותר אינה פוסלת את הקרבן. ראב"ע אינו חולק על הדין שמחשבה פוסלת, אבל הוא משאיר את זה לדרשות חז"ל.

ז' לז בן לאשרי. זאת התורה לעלה ולחטאת ולאשם. באזור אליהו (הורשובסקי) בפרשתינו, מביא קושית המפרשים על ר' ישמעאל דאמרינן (שבת יב:) שכתב על פנקסו אני ישמעאל קריתי והטיתי, לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמינה. הרי במנחות (דף קי.) אמרו, דהעוסק בתורה כאלו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם וא"כ כבר יצא ע"י לימודו, ואין צריך להביא חטאת, ע"ש. אמנם המעיין בגמ' שם יראה דזה דעת ריש לקיש, ואילו רבא מוסיב על זה, ואמר באופן שונה, דכל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא חטאת, דתורה מגנא ומצלא, ולא דהתורה חשיב כאילו הקריב קרבן. וא"כ גבי ר' ישמעאל דראינו שהתורה לא הצילתו. א"כ חייב להביא קרבן. וגם ר' יצחק התם פליג ואומר שדוקא העוסק בתורה חטאת חשיב כאילו הקריב חטאת, וכן העוסק בתורה אשם חשיב כאילו הקריב אשם. אבל כשלומד דין אחר, אז אינו עולה לו כחטאת וכאשם וא"כ יש לומר דר' ישמעאל קרא דין אחר, ולא דיני חטאת ואשם. אבל לענ"ד גם לדעת ריש לקיש לא קשיא, דכיון דעבר על דעת חבריו שאסרו לקרא לאור הנר בשבת, הוה ליה עיקר הלימוד באיסור, ויש בו משום אין קטיגור נעשה סניגור, ומוכרח להביא קרבן דוקא.

סוף הפרשה **וּפִתַּח אֶהָל מוֹעֵד תִּשְׁבוּ יוֹמָם וְלַיְלָה** תוס' רא"ש קידושין עח ב' וחלא אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד. וזה דכתיב ועלי הכהן ישב על הפסא על מזוזת היכל יי' (שמואל א, טז), לאו בעזרת ישראל קאמר אלא בסמוך להיכל כגון עזרת נשים, ומיהו קשה מהא דכתיב במילואים ופתח אהל מועד תשבו [יומם וליילה] שבעת ימים (לילה ויום) ופתח אהל מועד משמע בעזרת ישראל כמו ושחטו פתח אהל מועד (ויקרא ג, ב) דשלמים ואף אם תפרשנו לשון שחי' ועיכוב כמו בפספת תשבו (ויקרא כג, טב) מ"מ מאחר שחזו מצווים להיות שם ז' ימים לילה ויום מסתבר שחזו יושבין, ונראה דהוא פתח אהל מועד במחנה לויא איירי כמו בבנות צלפחד ותעמדנה ... פתח אהל מועד לאמר (במדבר כז, ב) ואמרי' ביש נוחלין בבית המדרש חזו יושבין ועמדו לפני כולן ובית מדרשו של משה במחנה לויא חזו, וכן תשבו דמילואים חזו במחנה לויא דביזמא ילפי' שכחן הי' פורש מביתו ללשכת פרהדרין ז' ימים משבעת ימים דמילואים ומוכח התם שחי' ישן שם בלילות. וע"כ במחנה שכינה לא חזו יושן. ההפניה לתוס' הרא"ש ש מהרב יהושע גריינימן נר"ו.

עוד מהרב יהושע גריינימן נר"ו. אמר המעתיק אמרתי להעתיק כאן מגדול תלמידי הגר"ח מולאזין זללה"ה בספרו דרשות רבינו יוסף מסלוצק שנדמ"ח מכת"י ומי חכם ויבן אלה,

וז"ל וזה ידוע לכל משכיל מאנשי תורתנו שתמיד בכל עת חגיגנו בכל שנה, תצמיח בהאדם נפש המשכלת ותתאוה לעבוד אותו יתברך ביראה משאר ימות השנה, והוא מפני שחג הראשון היה בו הארה גדולה על ידי המצוה הנעשה בו אז, לכן אותו יום נמשך תמיד לשרתו לעלות מעלה במדרגה הגבוהה, לכן גם הנפש המשכלת שהיא חלק אלקי ממעל כמו שכתוב וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשֵׁמַת חַיִּים (בראשית ב, ז), ומאן דנפח מתוכיותו נפח, תשתוקק על ידי זה לחזור לשרשה העליון, ואות מין ישן נושן כי כל שנה עת בא בצירו וימצא בו כחו כמו שהיה ביום בצירו וזה שכתוב כִּי טוֹבִים דְּיָיִף מִיָּין (שיר השירים א, ב), פי' כמו שהיין חוזר לשורשו בבוא יום בצירתו, כן אני תצמיח בי כח קדושתו יתברך, בבוא עת שהיה בו ההארה הראשונה. ולכן עתה העת שיתחזק בו האדם במצות קונו, ויש לפנינו שלש מִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה (ושעיהו כט, יג), אלא כמאמרם ז"ל כל העושה מצוה אחת כמאמרה אין מברשין אותו בשורות רעות, ויבטל החמץ בלב שלם ויפה, ואחר כונת הלב הן הדברים, שיבטל כל שאור ופסולת מלבו, ויצייר במחשבתו שהכל כעפר הארץ נגדו יתברך שמו ואין עוד מלבדו, כמאמר הכתוב וַיִּדְעָתָּהּ הַיּוֹם וְהַשָּׁבָת אֶל לִבָּהּ כִּי (דברים ד, ט) וגוי', ואם נפתח לנו פתח כחודו של מחט הוא יתברך יפתח לנו פתח כפתחו של אולם.

תן לחכם ויחכם-עוד

אנא שלחו את הערותיכם!

הכתובת למשלוח: eliyahule@gmail.com

הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליוננו מופיע שם):

<http://www.ladaat.info/gilyonot.aspx>

מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום דקדוק ומסורה

<http://forum.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=45&p=272195#p272195&t=10317>

מאמרנו מופיע **ונשמר** באתר דרשו <http://www.dirshu.co.il/?p=140390>

מאמרנו מופיע **ונשמר** באתר גליונות <https://gilyonot.jewishoffice.co.il>

אם אתה מתעניין

בהגטים הלשוניים של התורה

(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')

אתה מוזמן להרשם (בחנם)

לקבלת דוא"ל בעניינים לשוניים

כתובת: info@maanelashon.org

☺ בוא לחכים את עצמך ואת שאר המכותגים ☺